

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี และทำการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ ภูมิภาค ระยะเวลาที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ และระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี นอกจากนี้ยังเพื่อศึกษารวบรวมข้อเสนอแนะของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

สำหรับวิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมี 4 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี และข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมด้วยสถิติค่า t-test วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี พบว่า ประชาชนจำนวน 268 คน เพศชายและเพศหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 49.62 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.38 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.07 มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 61.19 โดยมีครอบครัวแล้ว คิดเป็นร้อยละ 47.01 ซึ่งมีอาชีพค้าขายในตลาดคลองสวน 100 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.15 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวน คิดเป็นร้อยละ 92.91 โดยอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวนระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.85

2. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี จำนวน 268 คน ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 69.03 โดยมีความรู้ในข้อที่ว่า ตลาดคลองสวนเป็นตลาดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และข้อที่ว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การสงวนรักษา ดูแล ปกป้องกัน ปฏิสังขรณ์ มิให้สิ่งนั้น ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงในทางเสียหาย ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100.00

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 65.30 เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ต่อการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ตามลักษณะกิจกรรม 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านการเข้าร่วมประชุม พบว่า ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดงานประจำปีของศาลเจ้าพ่อคลองสวน ร้อยละ 63.06 และส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี และเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีของเทศบาลตำบลคลองสวน เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง ฯลฯ จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 57.46

ด้านการร่วมวางแผน พบว่า ส่วนใหญ่เคยเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการจัดงานประจำปีของศาลเจ้าพ่อคลองสวน ร้อยละ 66.80 และส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นหรือร่วมวางแผนในการประชุมเพื่อการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน ร้อยละ 76.49

ด้านการเข้าร่วมปฏิบัติงาน/สนับสนุนกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมประมวลสิ่งของในงานประจำปีของศาลเจ้าพ่อคลองสวน ร้อยละ 77.61 และส่วนใหญ่ไม่เคยร่วมบริจาคสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อการปรับปรุงอาคาร สถานที่ตลาดคลองสวน ร้อยละ 70.90

ด้านการร่วมติดตามผลและประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่เคยร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการจัดงานประจำปีของศาลเจ้าพ่อคลองสวน ร้อยละ 63.43 และส่วนใหญ่ไม่เคยติดตามผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการชุมชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน ร้อยละ 60.07

ด้านการได้รับประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่เคยได้รับประโยชน์จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดคลองสวน ร้อยละ 83.21

4. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพสมรส อาชีพ ภูมิลำเนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี สรุปได้ว่า

เป็นรายคู่ พบว่า ผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจกับนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ผู้ที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวกับรับจ้างทั่วไป ผู้ที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวกับนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ผู้ที่มีอาชีพทำธุรกิจส่วนตัวกับค้าขายในตลาดคลองสวน ผู้ที่มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัท/ลูกจ้างโรงงานกับนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรกับรับจ้างทั่วไป ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรกับนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ผู้ที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรกับค้าขายในตลาดคลองสวน ผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปกับนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ผู้ที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษากับค้าขายในตลาดคลองสวน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีภูมิลำเนาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่าประชาชนกลุ่มที่มีภูมิลำเนาต่างกัน คือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวน และกลุ่มที่มีภูมิลำเนาไม่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณากลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า ระหว่างกลุ่มผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่เกิน 20 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 31-40 ปี กลุ่มผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่เกิน 20 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 41-50 ปี กลุ่มผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่เกิน 20 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 51-60 ปี กลุ่มผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่เกิน 20 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 60 ปี กลุ่มผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 21-30 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 41-50 ปี และกลุ่มผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 21-30 ปี กับกลุ่มที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 51-60 ปี จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณากลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกันเป็นรายคู่ พบว่า มีความแตกต่างกันทุกคู่ กล่าวคือ ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับต่ำกับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาด

คลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ที่มีความรู้อยู่ในระดับต่ำกับผู้ที่มีความรู้ในระดับสูง และผู้ที่มีอยู่ในระดับปานกลางกับผู้ที่มีความรู้ในระดับสูง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

5.1 ให้มีการขงบประมาณขยายช่องทางจราจรที่ผ่านหน้าตลาดคลองสวน 100 ปี

5.2 ควรมีการจัดเรือพานักท่องเที่ยวชมทัศนียภาพของฝั่งคลอง วิถีชีวิตชาวบ้าน วัด โรงเจ สุเหร่า ฯลฯ

5.3 ควรมีการอนุรักษ์ให้อาคารของตลาดคลองสวน 100 ปี คงสภาพเดิมมากที่สุด แต่หากส่วนไหนชำรุดทรุดโทรม ควรมีปรับปรุง เพิ่มเติมให้ใกล้เคียงของเดิมมากที่สุด

5.4 ควรมีการรักษาความสะอาดบริเวณตลาด และบริเวณใกล้เคียง บางพื้นที่ยังไม่สะอาดเท่าที่ควร

5.5 ในวันหยุดราชการ โดยเฉพาะวันอาทิตย์ควรมีเจ้าหน้าที่จัดระเบียบจราจร เพราะส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องการจราจรมาก

5.6 ควรจัดสิ่งแวดล้อมบางส่วนให้สวยงาม เช่น การปลูกต้นไม้บริเวณทางเข้าตลาด บริเวณรอบ ๆ ลานจอดรถ เพื่อให้เกิดความสวยงามและร่มรื่น แต่ทั้งนี้ ต้องคงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

5.7 ควรมีการประชาสัมพันธ์และเชิญชวนหมู่บ้านอื่นบริเวณใกล้เคียง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ร่วมกัน

อภิปรายผล

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี พบว่า ประชาชนเพศชายและเพศหญิงมีจำนวนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ ประถมศึกษา มีครอบครัวแล้ว ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายในตลาดคลองสวน 100 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวน โดยอาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวนระหว่าง 51-60 ปี ทั้งนี้เนื่องจากตลาดคลองสวน 100 ปี เป็นตลาดเก่าแก่ผู้ที่ทำการค้าขาย จึงเป็นผู้ที่ค้าขายมาเป็นเวลาช้านาน ส่วนคนที่อยู่ในวัยทำงาน เช่น อายุประมาณ 30 ปี จะพบว่าไปทำงานในอาชีพอื่น ๆ เช่น รับราชการ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ในต่างถิ่นเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตลาดคลองสวน จึงเป็นผู้ที่ค่อนข้างมีอายุ และยึดอาชีพดั้งเดิมคือ ค้าขายในตลาด นั่นเอง และโดยปกติคนรุ่นก่อนเมื่อยึดอาชีพค้าขายก็มักจะไม่ค่อยเข้ารับการศึกษ ส่วนใหญ่จึงจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเท่านั้น

2. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่บริเวณตลาดคลองสวน 100 ปี ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับปานกลาง และผู้ที่มีความรู้ในระดับสูงมากกว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจและให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี จึงทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางในระดับสูง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอี่ยมพร พูนขวัญ (2542) ที่ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษาองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม และพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมองค์พระปฐมเจดีย์ อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่ประชาชนในพื้นที่ยังคงมีการอนุรักษ์ตลาดคลองสวนให้สืบทอดต่อไป ท่ามกลางกระแสความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ ศรีสิงห์ (2538, หน้า 292-293) พบว่า การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มสตรีกาญจนบุรี อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอี่ยมพร พูนขวัญ (2542, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมองค์พระปฐมเจดีย์ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สบสุข ลีละบุตร (2543) พบว่า ประชาชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ชัย บุญญาอนุพงศ์ (2544) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชนมอญโดยรวม พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละกิจกรรม พบว่า ส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในด้านเคยได้รับประโยชน์จากโครงการ/กิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าว เช่น การที่ประชาชนมีรายได้เพิ่มจากที่นักท่องเที่ยวได้เดินทางมาใช้จ่ายในตลาด การคมนาคมที่สะดวกขึ้น เป็นต้น และพบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมด้านการร่วมวางแผน เช่น การเป็นคณะกรรมการหรือคณะกรรมการของชุมชน หรือการร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ทั้งนี้อาจเพราะว่า ข้อจำกัดเรื่องของจำนวนคนและระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการที่จำกัดจำนวนไว้ ซึ่งน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงให้มีคณะกรรมการให้มีจำนวนที่มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมมากขึ้น

4. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

เพศ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็น พ่อค้าแม่ค้า และมีอายุค่อนข้างมาก ซึ่งโดยธรรมชาติของสังคมในสมัยก่อน เพศหญิงจะอยู่กับบ้าน ประกอบอาชีพภายในบ้าน ส่วนเพศชายจะเป็นผู้นำและทำงานนอกบ้านมากกว่า สำหรับกิจกรรม ส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี นั้น สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าว เช่น การเป็นคณะกรรมการ การเข้าร่วมประชุม หรือการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ฯลฯ เพศหญิง จึงให้เพศชายในการเป็นผู้นำ ส่วนเพศหญิงจะค้าขายอยู่กับบ้าน

อายุ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน โดยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่มีอายุมากกว่าจะมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่มีอายุมากกว่ามีความหวงแหนในวิถีชีวิตดั้งเดิมของตนเองและได้ยึดอาชีพค้าขายมาเป็นเวลาช้านาน แต่คนรุ่นหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตไปตามสังคมที่มีความเจริญทางด้านวัตถุมากกว่าด้าน วัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนันต์ สุรพัฒน์ (2541, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ช่วงอายุของ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวประเภทมรดกทางวัฒนธรรม

การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมี ส่วนร่วมน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า อาจเป็นได้ว่าการศึกษาที่สูงขึ้นเป็นคนรุ่นใหม่ ส่วนคนรุ่น ก่อนจะมีการศึกษาไม่สูงนัก การศึกษานำซึ่งความเจริญด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประชาชนมัก หลงใหลในความเจริญ และจะลืมนคุณค่าศิลปวัฒนธรรมอันควรอนุรักษ์ไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ วัฒนชัย บุญญานุพงศ์ (2544) ที่พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน โดยผู้ที่มีการศึกษา จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนน้อยเพราะ อาชีพและวิถีชีวิตที่ทันสมัย เช่นกัน

สถานภาพสมรส ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน โดยพบว่า ประชาชนที่มีครอบครัวแล้ว จะมีส่วนร่วมสูง ที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีครอบครัวแล้วจะมีความรักและหวงแหนในถิ่นกำเนิด เนื่องจากมีการ สร้างครอบครัวที่ถาวรมั่นคงในถิ่นกำเนิด

อาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลอง สวน 100 ปี ต่างกัน โดยพบว่า ผู้ที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา เป็นผู้มีส่วนร่วมน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะว่า นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะค่อนข้างน้อย และมีหน้าที่ที่ต้องศึกษา

ดังนั้นโอกาสในการร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมจึงมีน้อยไปด้วย ทั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ ศรีสิงห์ (2538, หน้า 292-293) ที่พบว่า อาชีพกลุ่มสตรีกาญจนบุรีไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ สุรพัฒน์ (2541) ที่พบว่า อาชีพของชุมชนท้องถิ่นไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวประเภทมรดกทางวัฒนธรรม ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ชัย บุญญาบุณย์ (2544) ที่พบว่า อาชีพของประชาชนชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การอนุรักษ์ในแต่ละพื้นที่นั้น มีปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบ การมีกิจกรรม การมีพื้นที่ที่ต่างกัน อาจทำให้การมีส่วนร่วมในแต่ละแห่งนั้นต่างกันด้วย

ภูมิลำเนา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มที่มีภูมิลำเนาต่างกัน คือ กลุ่มที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวน และกลุ่มที่มีภูมิลำเนาไม่ใช่อำเภอในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองสวน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติที่ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่ย่อมจะต้องมีความรัก ห่วงเห่นและความผูกพันท้องถิ่นมากกว่าประชาชนต่างถิ่นที่ย้ายถิ่นฐานมา ดังนั้นจึงทำให้โอกาสมีส่วนร่วมมากกว่าด้วย

ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมลรัตน์ ศรีสิงห์ (2538, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ระยะเวลาที่อาศัยในท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าประชาชนที่มีระยะเวลาในการพักอาศัยนาน ทำให้เกิดความผูกพันในพื้นที่และแหล่งศิลปกรรม รวมทั้งการที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นานย่อมมีบทบาทเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ได้มาก

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ต่างกัน โดยประชาชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ในระดับสูงจะมีความเข้าใจถึงคุณค่าของแหล่งศิลปะและวัฒนธรรม เข้าใจถึงความสำคัญ แนวทางในการอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป จึงมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มากกว่าประชาชนที่มีระดับความรู้ต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอี่ยมพร พูนขวัญ (2542) ที่พบว่า ความรู้ในการอนุรักษ์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมองค์พระปฐมเจดีย์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน โดยการขอรับการสนับสนุนงบประมาณขยายช่องทางจราจรที่ผ่านตลาดคลองสวน 100 ปี เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันการเดินทางของนักท่องเที่ยวมีปัญหาเรื่องการจราจร เพราะเส้นทางดังกล่าวเป็นถนนที่รถวิ่งสวนทางกัน และมีรถบรรทุกจำนวนมาก ซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้ความเร็วได้เท่าที่ควร อีกทั้งยังเป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวที่จะขับแข่งกัน

2. ควรมีนโยบายในการปรับปรุงทัศนียภาพ โดยการปรับปรุงพื้นที่ลานจอดรถ ปลูกต้นไม้บริเวณทางเข้าตลาด เพื่อให้เกิดความสวยงามและร่มรื่น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า พื้นที่ลานจอดรถยังเป็นที่โล่ง คูแห้งแล้ง และบริเวณทางเข้าตลาดมีจำนวนต้นไม้ดอก ไม่ประดับน้อยเกินไป

3. ควรส่งเสริมให้มีท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นิเวศน์ โดยให้มีการจัดเรือล่องตามแม่น้ำพานักท่องเที่ยวชมทัศนียภาพของริมฝั่งคลอง วิถีชีวิตชาวบ้าน วัด โรงเจ สุเหร่า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีความรู้สูงจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สูงด้วย แสดงให้เห็นว่า ความรู้ในการอนุรักษ์มีความสำคัญต่อระดับการมีส่วนร่วม ดังนั้นหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการเผยแพร่ความรู้ในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ทั่วอย่างทั่วถึง

2. ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนหรือกลุ่มวัยรุ่นเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี เพิ่มขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยจะมีส่วนร่วมน้อย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในการที่จะหาคนมาสืบทอดการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ไว้ในรุ่นต่อ ๆ ไป ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรหาแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมให้คนรุ่นหลังให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ตลาดคลองสวน 100 ปี ในเชิงคุณภาพ ให้มีการสัมภาษณ์เจาะลึกประชาชนในพื้นที่ และบุคคลสำคัญในพื้นที่ เพื่อจะได้ทราบการมีส่วนร่วมในรายละเอียดลึกซึ้ง

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแต่ละแห่ง ที่ใกล้เคียงกัน เพื่อนำแนวทางแต่ละแห่งมาประยุกต์ใช้ในการอนุรักษ์ต่อไป